

ARRIBA ESPANA...
el crit franquista
del 19 de juliol

CANIGÓ
Bulletin d'Information de la "Société Française des Amis de la Catalogne"
25, rue Roquetaine - Tél. 229.83
TOLOSA DE Languedoc

ABAJO CATALUNA!
el crit franquista
de cada dia

L'homenatge de la intel.lectualitat francesa a la cultura Catalana

La Universitat de Tolosa investeix doctor « honoris causa » a Mestre Pompeu FABRA

L'HOMENATGE al Mestre

LA Universitat de Tolosa va retre la poca dies a Pompeu Fabra l'homenatge màxim que pot tributar a un intel·lectual estranger: nomenar-lo doctor « honoris causa », acollir-lo espiritualment i honoríficament en el seu claustre i conferir-li els honors doctorals com a penyor d'admiraçió, de respecte i d'estima per a la seva persona i per la seva obra cultural.

Els catalans estem orgullosos d'aquest gest dels universitaris tolosencs i l'aproven amb alegria i emocio. Car per nosaltres Pompeu Fabra representa la Llengua Nacional i l'homenatge que li reteren ahir els intel·lectuals occitans ens apareix no solament com un acte d'afectuós respecte al Mestre, sino com una prova de simpatia a la nostra pàtria. Mai no podem oblidar que en l'acte solemne d'investir el Mestre de les insignies doctorals, l'orquestra interpretà « Els Segadors » i que el claustre universitari en pau, les autoritats franceses sense excepció, catalans i no catalans, tothom escoltà a peu dret l'himne nacional català. Quan el nazi-franquisme espanyol perseguiu la nostra llengua i tirantza la nostra pàtria, la República Francesa exalta públicament les glories dels nostres homes més il·lustres.

Occitània i Catalunya, coincidents espiritualment en tants aspectes, es trobaren novament ahir a l'amfiteatre de la Facultat de Lletres tolosenca i segellaren davant el restaurador de la llengua catalana un nou pacte de fraternitat i simpatia. Barcelona, avançada intel·lectual de França al Migdia i Tolosa, avançada intel·lectual de Catalunya a França, estan unides per vincles massa profunds i massa cordials perquè puguin apartar-se l'una i l'altra del meridià espiritual que les uneix.

Pompeu Fabra ha rebut l'homenatge de la intel·lectualitat llenguadociana a la qual s'havia adherit, amb no menys fervorosa simpatia, la intel·lectualitat francesa de Tolosa. I la bella capital del Llenguadoc, representada per la il·lustre i simpàtica figura del seu alcalde popular Josep Badiou, s'associà a l'homenatge rebent solemnement Pompeu Fabra a la Sala dels Il·lustres del Capítol.

Catalunya reagraia de tot cor els tolosencs d'aquests honors al Mestre estimat. Ell ha donat bellesa i vigoria a la Llengua Nacional i, per ella, per la seva vitalitat, per la seva riquesa, per la seva gràcia, per la seva música i per l'amor que respecta en el cor dels catalans, Catalunya és més viva que mai **MALGRAT L'ECLIPSE EPISODIC DE LA TIRANIA NAZI-FRANQUISTA.**

I els catalans de l'exili, els de les presons falangistes, els que allà baix esperen la nova aurora de la Llibertat, criden avui amb nosaltres, Visca Pompeu Fabra, Visca la Llengua Catalana, Visca la República Francesa.

LA NACIO en l'Europa nova

per A. ROVIRA i VIRGILI

En mig de les velles polemiques espanyoles sobre les qüestions catalanes i bascos, els centralistes deien sovint: « El món va cap a la unitat i fins els Estats federals tendeixen a augmentar les facultats d'un poder central; per tant, les reivindicacions de Catalunya i Bascoia són un dèplorable anacronisme de gent pertorbada per sonats històrics i per vanitats localistes. » Heu's aï el insistent canço que, de cennis en cennis, els catalans i els bascos hem venut de sentir. El principi de les nacionalitats que nosaltres invocàvem era considerat per aquella gent com un principi revolucionari sortit de la cendra dels sepulcres, de la pols dels arxius i de les cabories d'uns megalòmans ridículs. Al aquells discursos de Melquíades Alvaréz i aquells articles de « Maestró » Burell en temps de la primera Solidaritat Catalana!

I la gran guerra dels anys 1914-1918 va venir portada per una qüestió nacional: la de Sèrbia. I d'aquella guerra van sortir, ressuscitades i lliures, tot un llarg regne de nacions que havien estat dominats i soterrats, i en alguns casos fets a bocins, com la Polònia re-

partida entre Prússia, Rússia i Àustria. Sèbia es convertí en Iugoslàvia per la unió amb Croàcia i Eslovènia, pobles germans. Romania era completada amb la regió de Transilvania. El poble txec i el poble eslovac apareixeran junts dins l'Estat de Txecoslovàquia. Els pobles bàltics — Finlàndia, Letònia, Estònia, Lituània — es convertien en Estats independents, i a través de convulsions, Irlanda avançava cap a la llibertat nacional.

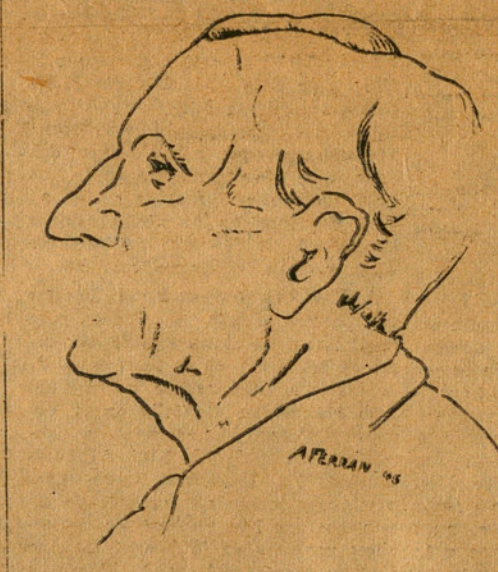
Per remarcable: tots aquests Estats sortits de la guerra i els dos principals Estats vençuts — Àustria i Alemanya — es constituïen en Repúbliques. A l'Imperi rus, seccions la U. R. S. S., República de Repúbliques. Qüestió el règim unitari i monàrquic i s'alçava el règim nacional i republicà.

En l'Europa de la post-guerra hi havia més Estats i més Repúbliques que en l'Europa anterior. La varietat nacional havia triomfat damunt la unitat centralista. La tesi dels unitaris espanyols quedava desmentida pels fets.

(Segueix pag. 4)

UNA cosa tan naturalíssima com celebrar una festa Major a honor de la Llengua que de tant usar-la hom ja no hi pensa, agafa als ulls dels pobles que en gaudeixen pacíficament l'us, l'aspecte de cosa extraordinària i mal vista. Cal de vegades la persecució i l'opressió per donar-nos del valor de la llibertat; cal la carència per fer-nos cabal de la benedicció que és el nostre pa blanc de cada dia. I calia fer festa per celebrar la nostra llengua, sobretot quan qui l'honorava era el poble que ens havia acollit i precisament en l'home, en el Mestre que ens l'havia feta transparent i neta com un cristall després de segles de decadència.

Pou així com tots prenguérem part amb l'alegria al cor en els actes que se celebraren a honor de Mestre Pompeu Fabra amb motiu d'esser-li conferit el títol de Doctor Honoris Causa per la Universitat de Tolosa.

L'acte de la investidura

El dijous dia 5, a les cinc de la tarda, una brillant comitiva d'amplis togats vermells i grocs, portant al mig la prima figura civil de Pompeu Fabra travessava el pati encalçat de la Universitat tolosenca ple d'una multitud somrient com si cadascu considerés seu l'honor que s'anava a fer al més grand dels nostres.

El gran amfiteatre de la Facultat de Lletres de Tolosa era ple; a primera fila l'arquebisbe Mgr Saliège; més endarrere l'abbé Salvat; un oficial americà i tothom. En l'entrada, acompanyant Mestre Fabra el Rector de la Universitat Dr. Dottin, el degà Dr. Faucher, el Comissari de la República M. ertaux, el Prefecte M. Vernet, M. Jean Cassou i les quatre Facultats en ple. A Barcelona escriurien que la sala presentava un aspecte brillantíssim. I aï tombé.

En un cas com aquest cal que algú motiví els honors que es van a conferir i ou el poeta rossellonès Josep Sebastià Pons, professor de Llengua i Literatura Espanyoles, el que llegí l'elogi de Mestre Pompeu Fabra. Voldríem, si fos possible, reproduir-lo íntegrament; ell no solament justifica els honors i l'estima a la nostra parla, ans l'amor de tot un poble per l'home que li ha deslligat la llengua i que li ha enriquit i que l'ha feta apta a totes les disciplines de l'esperit, als graus més elevats de la cultura des de la poesia a les qüestions més abstruses.

Evocà primer una anècdota del President Azana quan Parí 1935 va venir (ens costa de dir) a Barcelona amb els intel·lectuals madrilenys i de sorprenent de veure un filòleg — el nostre filòleg — aplaudit per la multitud. Passades les hores revista a l'obra del Mestre re-

corrada sempre damunt d'estudis anteriors de filòlegs europeus que s'havien ocupat de les llengües romàniques i especialment de la nostra per demostrar la falsedat de les al·legacions injurioses dels que l'acusaven d'haver inventat una llengua. Lns expicà com els resultats aconseguits no anaren pas sense lluita, i pas àrem per la llibertat de l'Avencor, Masso i Torrents treballava infatigablement en les seves edicions. Assistirem als dubtes i a les decisions per al revigorament de la nostra llengua, puix després de quatre segles de decadència per desús en les diverses branques de la cultura i per les persecucions sofertes per la influència de la llengua opressora, per la bastardització i la sutura, el català havia pogut ésser qualificat de dialecte.

Com després d'una conversa amb Mariam Aguiló, decidí de reprendre la llengua del segle XV i estudiar les modificacions que en el cas d'un desenvolupament normal hauria experimentat, i els resultats obtinguts després dels primers treballs en la primera Gramàtica de la Llengua Catalana, en castellà ja que es tractava d'adecar-se a un públic lectors castellans. I des d'aquest punt es va un moviment que podríem anomenar « vertiginos », però que realitat fou llarg, minucios, pacientíssim, assistim a l'obra del nostre Mestre i les formes Ortogràfiques i les « Converses Filològiques » a la Publicitat, el « Diccionari General », la labor a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Prat de la Riba, la Mancomunitat, la Dictadura, la República, l'Estatut, l'exili i en l'exili encara seguiu el treball.

El Rector de la Universitat doctor Dottin, contribuï a l'homenatge explicant-nos les peripèctes en terra franquista i durant la Resistència dels Institut Francesos de Madrid i Barcelona. Era també un homenatge a la nostra llengua i a la francesa germanes, perquè havent prohibit les autoritats franco-petainistes que durant l'embargament es parlés català, els alumnes decidiren de parlar francès per no fer-ho en la llengua de l'ocupant.

Mestre Fabra donà les gràcies i acte seguit fou revestit de les insignies del seu nou títol. En aquell moment solemne i emocionant l'orquestra interpretà « Els Segadors » que tothom, homenatjat, autoritats i públic escoltà religiosament a peu dret. Molts ulls de catalans s'humitejaren i els cors bategaven de valent. L'orquestra tocà també la Marsellesa que fou escoltada amb els mateixos honors.

A la Sala dels Il·lustres del Capítol

A les 7 tingué lloc a la Sala dels Il·lustres del Capítol el vi d'honor que l'Ajuntament de Tolosa oferia a Mestre Fabra. L'alcalde popular de la ciutat, M. Badiou, en féu l'ofrena en termes simpàtics i vibrants, emulant-nos, com la Corporació Municipal tolosenca havia trencat les relacions amb el Consolat franquista. Parlà després M. Jean Cassou fent l'elogi de l'homenatjat, de Catalunya i de la llengua catalana i finalment donà breument les paraules del Mestre Fabra.

Banquet oficial acadèmic

A les vuit del vespre, al Restaurant dels Residents de les Altes, Jean Jaurès, el Consell d'Universitat

oferí un sopar al nou doctor. L'únic no francès que hi assistia era l'homenatjat. El Dr. Daniel Fauchó pronuncià el discurs d'ofertament.

Els dies 6 i 7

L'endema, divendres, a les 5 de la tarda, Pompeu Fabra era nomenat membre del Consell de Direcció de l'Institut d'Estudis Occitans.

A les 6, al Centre d'Estudis « Tolosa-Barcelona » i convocada per Acció Catalana Republicana de Tolosa, tingué lloc una conversa pública sobre la « Defensa de la Llengua Catalana » que reuní un públic nombrosíssim de catalans de tots els partits a l'entorn del nostre Mestre.

Es discutiren en un ambient amnat i cordialíssim els millors mitjans a emprar per a la reinstauració de la llengua catalana quan tornem a casa nostra i les mesures a prendre des d'ara. Tothom convingué en la necessitat de sovintejar aquestes reunions per a estructurar un pla seriós i eficaç de treball.

El dissabte a la tarda Mestre Fabra visità oficialment l'Exposició del Llibre Català del XIX, on fou rebut per la Directora de la Biblioteca Mlle. Ardonin per la senyoreta Viart, bibliotecària i pel nostre amic i col·laborador Alfons.

L'homenatge popular

EL DIA 8

El dissabte a la tarda, com escau, els deixebles de Pompeu Fabra, a l'exili, és a dir, tots els catalans, els de Tolosa senten varen fer-li l'homenatge de llurs signatures recollides en un paquet de fulls, en una coberta i tot plegat en una cartera lligada amb cintes de les quatre barres i decorada i aquesta, amb tres dibuixos de Camps Vicent que representen els dos escuts de Catalunya i Llenguadoc, un nu de dona a l'interior i a la contra-coberta una entonxa aguantada per una mà i un braç, que il·lumina un llibre obert. La coberta interior porta una guaix de A. Ferran — una bandera francesa resguardant la flama d'una llàntia en un temporal desfet de vent, i amb el lema « Contra el vent de Ponent heu preservat la flama ».

Fou lliurat aquest album, en nom de les dones catalanes, per la Sra. Maria Baló amb un escaent discurs, i la nostra companya de redacció Pilar Petit llegí les adhesions nombroses entre les quals recordem les de Luis Nicolau d'Orléans, Rovira i Virgili, Claudi Arnelles, Ferran Cueto, Felin Elias, Lladó Figueras. No cal dir que acompanyant tot això hi havia un vi d'honor.

A la nit Pompeu Fabra assistí al festival folklòric basco-català al Plaza. El rebia i li feia els honors el ministre basc Sr. Eliodoro de la Torre i un grup de bascos i catalans.

ELS DIES 8 i 9

El diumenge, altre vi d'honor, aquest cop al Casal Català, que el dedicava al Mestre Pompeu Fabra i als bascos i catalans. L'ofert el secretari Sr. Borràs i contestaren els Srs. Eliodoro de la Torre i Pompeu Fabra. Molt animat.

I el dimarts, recepció i vi d'honor dels grups basco i català a « La Victoire », amb parlaments dels Srs. Pierre Dumas, de la Torre i Pompeu Fabra.

I el dimarts fresc com una rosa a pesar de tants honors i tants vius d'honor, als 77 anys d'edat, acompanyat de les seves esposa i filla, a les quals hem de retre també des d'aquí el nostre homenatge, nostre Pompeu Fabra — el senyor Honorat — ens regala el seu — can a l'obra per reprendre les noves grans — una de les quals ens és promesa per a les nostres « Edicions POC-OU ».